

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele si banii de prenumeratiune sè se adreseze la Redactiunea dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradù, la institutul pedagogicu-teologicu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ jum. anu 2 „ 50 „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		

Conscrierea poporului.

Am aretatu in unulu din numerii trecuti, ca poporatiunea romana din patria dupa conscrierea din urma a scadiutu in unu modu ce inspira mari ingrigiri. Acum ne vomu ocupá totu de aceeași tema, aretandu si ceea ce dicu stremii cu privire la scaderea poporatiunei romane din acésta patria.

Jurnalulu „Aiföld,“ fói'a magiara din locu, constata, ca in cei diece ani din urma a scadiutu poporatiunea din comitatulu Aradului cu 20.313 suflete. Acésta scadere o pune numitulu jurnalulu in partea cea mai mare in cont'a romanilor, si apoi se ocupa de causele, cari au produsu acésta scadere. Caus'a principala o afla numitulu jurnalulu in modulu de viétia si in datinele poporului nostru, si anume dice, ca beutur'a de vinarsu, da mortii unu contingentu fórté insemnatu, si face, ca generatiunile urmatórie se devina totu mai slabe, si astfeliu pruncii se fia multu mai espusi mortii, decât la alte popóra. Langa acést'a se mai adaoge impregiurarea, ca multi dintre romani traiescu luni intregi prin paduri ingrigindu de vitele lor, unde adesea sunt espusi la cele mai mari lipse, si putienu se cugeta la cele necesarie pentru sustienerea sanatatii. Ca motivu alu mortalitatii amintesce infine si casatoriile premature, precum si lips'a de medicu in casu de morburii.

Scrutandu numitulu diurnalu dupa modulu, cum s'ar poté ajutá acestui reu, afla una singuru medilocu, si anume educatiunea, in care privintia desi s'au facutu imbunatatiri in timpulu din urma, totusi unu succesu deplinu nu se poté sperá, pana cand statulu nu va luá in manile sale caus'a invetiamentului, si pana cand inteligenti'a, carea traiesce in poporu : preotii, notarii si proprietarii (domnii de pamentu) nu-si voru tiené de detorintia a intrá in legatura mai de

aprópe cu poporulu de rendu, se-lu lumineze, si se-i dea o buna directiune in privintia educatiunei de casa.

Ne place a recunósce totdeuna defectele, ce le observamu la noi si la ai nostri, pentruca credinti'a nóstra este, ca numai in modulu acést'a le potemu indreptá. Astfeliu si in cestiunea scaderii poporatiunei romane nu negamu, de buna séma si noi portámu vin'a. Ar fi nedreptu inse a pune vin'a numai pre poporu si a trece cu vederea, cà la greutatile vietii sale au contribuitu si alte multe cause nedependente de elu.

Intre aceste cause vomu aminti mai antaiu impregiurarea, ca sarcinile publice apésa pre poporulu nostru multu mai greu, decât pre altii, din motivu, ca din aceste sarcine publice pentru elu, pentru desvoltarea lui culturala si pentru alte multe trebuintie se da fórté putienu, si daca e vorb'a se fimu sinceri, elu nu este privitu si tractatu precum merita, in proportiune cu sarcinele, ce trebuie se le pórté. De aci vine apoi, ca poporulu in necazulu si amaratiunea sa se da la beutura, si astfeliu si-scurta viétia. Acestui reu i s'ar poté preveni in casulu, cand elementulu astadi la putere s'ar aretá mai aplecatu facia de aspiratiunile nóstre, aspiratiuni, cari sunt indreptate de buna séma la infflorirea si intarirea causei comune tuturoru locuitoriloru din tíera.

Are dreptate apoi numitulu organu, cand dice, ca numai educatiunea póte ajutá la ridicarea poporului. Marturisimu inse, ca scopulu in acésta directiune nu se poté ajunge prin mediloculu propusu, adeca cand statulu va luá in mana caus'a instructiunei.

Daca nu amu merge pré departe amu poté reflectá la multe lucruri. Ne marginimu inse a constató ca poporulu nostru numai atunci se va poté desvoltá si luá unu aventu mai mare, cand scólele sale confessionale ar progresá, si in

acésta credinția ne întărește de ajuns esperiența popórelor de seclă.

Am atras atenția publicului nostru asupra celor citate mai sus, că se arătau și ceea ce ținu străinii despre scderea popóruului nostru, cu scopu că se ne deprindem odată a înă la inima cu mai multa serioșitate cauză popóruului, și se ne concentrăm tóte forciile pentru ridicarea popóruului prin scóla și mai cu séma prin o tractare cât mai drépta și mai acomodată intereselor și devotării lui.

Georgiu Vasileviciu

Martia trecuta ne surprinse scirea trista, ca parintele Georgiu Vasileviciu, protopresviterulu Aradului, deputatu sinodalu și congresualu a incetatu din viétia în comun'a Sioimosiu din protopresviteratulu seu, unde mersese în emisiune oficiala. Astfeliu biseric'a și natiunea se gasesce érași în trist'a pusetiune a inregistrá o noua pierdere, pierderea unui demnu fiu alu ei. Reposatulu s'a distinsu în totu decursulu viétii sale prin multa bunavointia și zelu întru promovarea cauzelor publice. A fost chirotonitu întru preotu la anulu 1847, dupace absolvase studiile juridice și teologice. Ca preotu functioná mai multi ani în comun'a Giula, de unde fu numitu mai tardiu de protopresviteru în Beiusiu, unde se distinse prin purtarea și ținut'a s'a demna. La anulu 1872 fu alesu de protopresviteru în Siri'a, ér în anulu trecutu fu alesu de protopresviteru alu Aradului.

Doie lucruri lu-caracterisau pre reposatulu mai cu deosebire și anume: amórea lui catra popóru și cauzele lui și unu caracteru nepatatu în tóte afacerile de cari s'a ocupatu în viétia.

Remasitiile pamentesci ale reposatului s'au depusu Joi'a trecuta spre odihn'a eterna în comun'a Siri'a. La inmormentare functioná parintele protopresviteru Ioan Tieranu asistatu de parintele protopresviteru Constantin Gúrbanu și 20 de preoti.

Sicriulu érá ornatu cu mai multe cununi, și anume: un'a dela Pré Santi'a Sa, parintele episcopu diocesanu, un'a dela Comitétulu parochialu din Aradu, un'a dela dn'a Iuli'a Filimonu, un'a dela dn'a Sofi'a Antonescu.

Depunendu și noi o lacrima ferbinte pre mormentulu reposatului i-dicemu se-i fia tierin'a usióra și memori'a eterna!

CUVENTARE FUNEBRALA,

rostita la inmormentarea junelui preotu Demetriu Cornea, în Giula germana la 30. Ianuarie 1881.

de
Iosifu I. Ardeleanu, preotu în éregháza.

„Si acum'a, éta eu sciu, ca nu veti mai vedé faci'a mea voi toti, printre cari am petrecutu predicandu imperati'a lui Dumnedieu.“ (Fapt. Apost. XX 25.)

Ce este viétia a unui baiétu abia-nasutu în lume? Unu farmecu și zímbetu; o' deminétia dulce în di de primavára, și o' nu o data v'ati convinsu Intristatiloru Ascultatori, ca ce protestu ridica parintii în contra Creatorelui decumva móre... Singure icóșele inmormentariloru ne spunu ca: „nu este nici unu lucru mai cu jale maicei, nici tatalui mai cu umilintia, ca cele din launtrulu loru se tulbura, cand si-petrecu pruncii de aicea.“ etc.

Si daca acum'a mergemu mai de parte cu acést'a asemenare, aflám: ca cu cât a fostu cineva — pre care l'amu perdutu — mai de folosu pentru viétia — cu atát'a simtimu mai tare pierderea lui!

Daca cand-va în viétia — apoi la acésta convenire trista și durerosá, cu de buna séma vedemu iustificatu din deplinu adeverulu acést'a.

Cauta preste adunarea acést'a intristata, cauta preste feciele aceste espresse de condolintia, și ah! în fiecare inima adeverata vei dá de unu sentiu și cugetu; — de sentiulu dorerei nemarginite, de cugetulu pierderi nareperabile. Astfeliu, acum'a nu póte fi vorba de óresi-care indiferentismu séu recéla; càci unde e superarea asia de adenca, acolo întru adeveru mare trebuie se fie și pierderea!!

Si neindoitu mare e pierderea nóstra, nepusa e durerea nóstra și mohorita e jalea nóstra! În jalea nóstra se concentréza totulu, ce numai póte dori inim'a omului aici pe pamentu: càci prin tenerulu preotu Demetriu Cornea, pre carele noi acum'a lu-deplangemu, soci'a a pierdutu pre sociulu celu bunu și credintiosu, fiulu pre ta'ta celu ingrigitoriu; parintele betranu, pre razemulu betranetiei lui — decórea inimei lui; — comunitatea bisericésca din locu, pre pastoriulu celu adeveratu; — eparchi'a Aradului și protopresbiteratulu Chisineului, pre unulu dintre cei mai bravi și culti preoti și apoi natiunea pre unu fiu zelosu.

Dar nu trebuie se me uitu de datorinti'a, ce amu.

Nu trebuie se me uitu, ca aci nu este vorba numai de durere și intristare: ci trebuie se fia și de mangaiere.

De aceea erta-ti Intristatiloru Ascultatori !
se ve dau respunsu la d'oue intrebari, ca : de
unde vine intristarea n'otra, si unde am pot'e
da de mangaierea n'otra ?

* * *
„Si acum'a, éta eu sciu, ca nu veti mai ved'e
fac'a mea voi toti, printre cari am petrecutu
predicandu imperati'a lui Dumnedieu.“ Astfeliu
a salutatu Ap. Pavelu cand a trecutu la Miletu
pre betranii bisericeii din Efesu la despartirea
sa. Astfeliu graiesce si confratele nostru repau-
satulu Demetriu Cornea catra ai sei, c'aci scie,
ca nu-lu vomu mai ved'e Scie ! o dar scimu
si noi ce s'a intemplantu cu elu ; scimu si cun'ocem
scemu apusulu vietiei lui tenere ; scimu si cun'ocem
scemu doliulu celu profundu alu familieii : si im-
pregiurarea ac'est'a e cu nepotintia ca se nu
strapunga inimile n'ostre ! Jalea prea iubitoru
lui este dar isvorulu celu anteu alu condolin-
tiei n'ostre. Cand a strabatutu vestea neascep-
tata, ca fulgerulu din ceriu : tenerulu preotu De-
metriu Cornea o moritu ! spuneti-mi, este unulu
dintre noi pre care nu l'ar fi strabatutu aceea
veste ? Ni s'a parutu, ca e visu, dintru care o
cum ne-ar fi placutu se ne descurcamu si des-
teptamu. Ni s'a parutu, ca e scornitura falsa,
careia nu voiamu se damu crediemantu.

Inchipuiti-ve acum'a Intr. A. ! pentru fami-
li'a lui ce a potutu fi priveliscea si momentulu
celu decidiatoriu cand si noi amicii si cu-
noscutii lui, am statu incremeniti la vestea des-
pre m'ortea lui. Inchipuiti-ve n'optea, intru care
s'a intemplantu aseminea evenimentu. Inchipuiti-ve
pusetiunea veduvei tenere si a unui orfanu, cari
a trebuitu se pierda fora veste pe sustienatoriulu
loru ! Inchipuiti-ve pusetiunea, cand intro chilia
trebui se se lupte cu m'ortea unu parinte te-
neru, unu barbatu plinu de sperantia ; intr'alta
se dormiteze unu baietu nevinovatu ér apoi afara
o sermana veduva frangendu'si manile se céra
ajutoriu dela ceriu si pamentu — ér totulu re-
mane surdu si mutu !

Intristatiloru Asc. ! pre cine nu-lu petrunde
unu aseminea evenimentu — intemplete ori care
altulu in lume — nu-lu pot'e petrunde !

Inse neuitatulu nostru confrate D. C. nu a
fostu numai alu cercului, ce se dice alu fami-
lieii : ci si a cercului, ce se dice : turma cuven-
t'atoria. Pre cât a perdutu dar in trensulu fami-
li'a, carei'a i-a fostu parinte trupescu, pre at'at'a
a perdutu in trensulu turm'a cuvent'atoria, ca-
rei'a i-a fostu parinte sufletescu. Si asia éta, ca
si alu doilea isvoru alu condolintiei se ivesce !!

O ! dar daca elu este demnu de lacrimile
n'ostre, cum nu va fi demnu de remunerarea ace-
luia, care este prea iustu intru impartirea drep-

tatii ? Noi, cá soci, parinti, fii, amici, si cunos-
cuti, l'am iubitu pre Elu, cum se nu-lu iubésca
Acel'a, carui'a a fostu servu credintiosu ? Séu
p'ote se-Ti fie jale de servulu, ce grabesce la
Stapanulu seu, cá se-si iee resp'ata ? Séu p'ote
se-Ti fia jale de caletoriulu, care ajunge la tienta ?
Daca dar s'ortea acestor'a nu este jale : ci bu-
curia ; daca dar bunulu Dumnedieu resp'atesce
astfeliu, apoi mangaierea n'otra este depusa din
destulu in aceste, apoi atunci o inima dui'osa
liniscestete si cu s'ortea confratelui : c'aci aceste
esemple, este intemplantu lui !

Credi, ca omulu si-af'ia fericirea pe pamentu ?
Scriptur'a ne respunde : „Nu avemu aici cetate
statat'oria, ci cautamu pre ceea ce va se fia.“
(Evr. XIII. 14.) Credi, ca cu m'omentulu se
sfersiescu t'ote cele ? Scriptur'a ne respunde :
„Toti cei ce suntu in m'omenturi, voru audi
glasulu Fiulu'ui lui Dumnedieu, si cari voru audi
voru invid.“ Credi, ca cei ce a servitu lui Dum-
nedieu, voru remanea neremunerati ? Scriptur'a
ne respunde : „Bine sluga credint'iosa preste pu-
cine ai fostu credintiosu, preste multe te voiu
pune, intra in bucuri'a ceriulu.“ Credi, ca pre celu
ce l'ai perdutu, l'ai perdutu pentru totdeun'a ?
Scriptur'a ne respunde : „Pucinu si nu me veti
ved'e, pucinu si éراسi me veti ved'e.“

Jalindulu pre Eln, iertatu Ti este óre o !
inima intristata a Te indoi despre cuvintele
aceste, cu cari si singuru a mangaietu pre alti ? !

De aceea o inima doi'osa totdeun'a radicati
ochii la ceriu ; c'aci acolo vei dá de consolare !
AMINU.

PROIECTU DE LEGE.

asupra

INSTRUCTIUNEI PUBLICE SI PRIVATE.

(Continuare.)

Art. 32. Aceste comisiuni esaminate're, voru
functioná in t'ota ti'era numai la inceputulu vacantieii
celeii mari si voru esamina pe candidatii la locurile
vacante pentru cari s'a publicatu concursu in *Moni-
toriuulu oficialu*, cu celu putienu trei luni, si celu multu
unu annu inaintea concursulu.

Candidatii voru trebui se faca cererea de in-
scriere la concursu sub pedépsa de nulitate, cu celu
putienu optu zile libere inainte de concursu, la mi-
nisteru séu la inspectorulu generalu alu sc'oleloru
pentru cari voescu a concurá, remanendu a presentá
inaintea comisiunei esaminate're, actele ce li-se cere
pentru a fi admisi cá candidati.

Art. 33. Comisiunile esaminate're se pronuntia
asupra admisiunei candidatiloru in diu'a intaiu a
lucrariloru, dupa cari se lasa cinci zile libere pentru
ca cei ce se credu nedreptatiti la reclame si se obtie
o solutiune de la inspectorulu generalu s'au sc'ole-

loru pentru cari se concureza. Dupa expirarea acestor cinci zile comisiunile procedeza la esaminarea candidatilor admisi.

Daca pentru unu locu vacantu va fi unu singuru candidat, elu va trebui, pentru a fi recomandat se obtiena celu putienu nota medie siepte, maximumu fiindu diece. Daca voru fi mai multi candidati pentru acelasi locu, va fi recomandat, acela care va obtiene not'a medie cea mai mare peste 7.

Candidatii ce nu concureza pentru locuri determinate voru fi considerati ca candidati pentru fie-care locu de aselasi felu din circumscripitiunea comisiunei esaminatore respective.

Art. 34. Fie-care comisiune esaminatore, inainteza, cu raportu tote lucrarile sale, cu recomandatiunile candidatilor ce au reusita la concursu, inspectorulu generalu alu scoleloru pentru cari s'au facutu concursuri. Inspectorulu generalu respectivu, inainteza la rendulu seu aceste lucrari cu observatiunile sale ministerulu.

Art. 35. In locurile vacante de invetiatori, pentru cari nu voru fi fost candidati, sen pentru cari candidatii ce s'au prezentatu nu voru fi reusita a fi recomandati de comisiunea esaminatore instituita pentru acele locuri, se vor putea numi de-a dreptulu ca titulari, dintre candidatii ce voru fi obtienutu in anulu curentu celu putienu nota medie siepte, inaintea comisiuniloru esaminatore instituite pentru alte circumscripitiuni, in cari nu au pututu fi recomandati si numiti.

In tote casurile in sa concursurile facute intr'unu anu nu au nici o valore pentru numirile de titulari ce sunt a se face in anii urmatorii.

Art. 36. In tote locurile remase vacante dupa numirea titulariloru recomandati de comisiunile esaminatore si aprobati de ministru, si dupa numirea celor ce se afla in previsiunile articolulu precedentu, se voru numi suplenitori, inainte de sfersitulu vacantiei celei mari pentru a functiona pana la facerea concursuriloru din anulu urmatoriu. Se voru pute in sa numi suplenitori si mai tardiu la locurile devenite vacante in cursulu anulu scolaru.

Art. 37. Nu pote fi numitu suplenitoriu de cat acelu ce indeplinesc conditiunile ce ute pentru a fi admisu intre candidatii concurenti, inaintea comisiuniloru esaminatore.

Art. 38. Pentru esaminarea candidatiloru de institutori, se institue in fie-care anu si in fiecare districtu, prin ingrijirea inspectorulu generalu alu scoleloru primare, cate o comisiune compusa din revisorulu scolaru alu districtulu, ca presedinte, si din patru delegati ai ministerulu, dintre cari, doi institutori si doi profesori secundari de la scolele din capital'a districtulu.

Comisiunea nu pote lucra cu mai putienu de patru membri si nu pote decide de cat cu majoritate de trei voturi.

Pentru indemnizarea membriloru comisiunei esaminatore, fie-care candidat va plati la inscriere o taxa de douedieci si cinci lei, care se va incasa si distribui de presedintele comisiunei.

Art. 39. Acesta comisiune nu pote admite intre candidatii de institutori de cat pe acei cari indeplinesc conditiunile urmatoare;

1. Etatea de celu putienu 17 ani pentru femei si 18 ani pentru barbati.

2. Calitatea de romanu care se presume pana la proba contrarie.

3. Religiunea crestina ortodoxa pentru institutori comuneloru rurale ortodoxe, si religiunea crestina catolica, pentru comunele rurale catolice.

4. Absolvirea scolei normale primare seu a seminarulu inferioru pentru barbati si absolvirea gimnasiulu de fete pentru, femei.

Art. 40. Candidatii admisi de acesta comisiune, voru fi esaminati din tote materiile propuse in scolele primare cu desvoltarile date in scolele de gradulu II absolvite de densi, facendu pentru fie-care materie cate o lectiune orala si cate o tesa scrisa.

In casu de nota egala obtienuta la concursu, femeile, voru fi totu d'aua preferate ca institutore la scolele primare urbane de baeti, inaintea barbatiloru, chiar cand acesti'a ar avea titluri superioare de sciintia.

Art. 41. Pentru esaminarea candidatiloru de profesori, de sciintie religioase la seminarii si de religie la gimnasiile de fete si la scolele normale primare, se institue in fie-care anu la facultatea de teologie, o comisiune compusa din decanulu facultatii ca presedinte si din patru profesori ai facultatii delegati de ministru.

Comisiunea nu pote lucra cu mai putienu de patru membri, si nu pote decide cu majoritate mai mica de trei voturi.

Art. 42. Acesta comisiune nu pote admite intre candidatii de cat pe acei cari indeplinesc conditiunile urmatoare:

1. Etatea de celu putienu 25 ani.

2. Calitatea de Romanu care se presume pana la proba contrarie.

3. Religiunea crestina ortodoxa.

4. Absolvirea cursulu facultatii de teologia pentru candidatii de profesori de seminaru, si absolvirea celu putienu a seminarulu inferioru pentru candidatii de profesorii de religie la gimnasiile de fete si la scolele normale primare.

Art. 43. Pentru esaminarea candidatiloru de profesori de orice cunoscinti, afara de cele religioase, de la tote scolele secundare (scolele de gradulu alu II si alu III), se va institui in fie-care anu cate o comisiune la Craiova, Bucuresti si Iasi, compusa din noua membri, dintre cari unulu presedinte, delegati de ministerulu instructiunei publice.

Acesti membri voru fi alesi cate unulu dintre profesorii respectivi ai urmatoareloru scole ce se vor gasi mai in apropiere: liceulu, scola de comertiu, scola de industrie, scola de agricultura, facultatile de litere, de sciintie, de dreptu, de medicina si scola superioara de geniu.

Comisiunea nu va putea lucra cu mai putienu de siepte membri, si nu va putea decide de cat cu majoritate de celu putienu siece voturi.

Pentru indemnizarea membriloru acestei comisiuni, fie-care candidat va plati la inscriere o taxa de douedieci si cinci lei, care se va incasa si distribui de presedintele comisiunei dupa dilele de presentie a membriloru, deosebitu de indemnizarea de transportu si locuint'a ce va plati Statulu membriloru veniti din alte localitati.

Art. 44. Acesta comisiune nu pote admite intre candidatii, de cat pe acei cari voru indeplini conditiunile urmatoare.

1. Etatea de celu putienu 21 ani pentru ambele securi;

2. Calitatea de Romanu, pentru toate scólele afara de cele reale, si care se presume pana la proba contraria.

3. Religiunea crestina ortodoxa pentru profesorii de seminaru.

4. Absolvirea de studii speciale precum urméza:

a). Candidatii de profesori de cunoscinti sciintifice séu literare, trebuie se fi absolvatu scóla normala superióra in sectiunea ce cuprinde cunscintiele pentru cari concureza, séu sa fie licentiatii ori doctorii in materie pentru care concureza si se fi absolvatu la universitate si cursulu de pedagogie si metodologie.

b). Candidatele de profesore de ori ce felu de cunoscinti in gimnasiile si liceele de fete, trebuie se fie celu putina bacalaureate preferindu-se acele cari au titlurile prevédute in aliniatul precedentu. Pentru aceste gimnasi si licee se voru preferá totdeauna femeile inaintea barbatilor, destulu numai ca ele se aiba la concursu nota medie siepte, si cu toate ca barbatii aru avea si note si titluri de sciintia superióra.

c). Candidatii de profesori de cunoscinti juridice séu medicale, trebuie se fie respectiv licentiatii séu doctorii in dreptu séu in medicina, preferindu-se in casu de nota egala, cei ce au absolvatu si cursulu de pedagogie si metodologie la universitate.

d). Candidatii de profesori de matematice aplicate in scólele reale, trebuie se fi absolvatu scóla superióra de geniu preferindu-se in casu de nota egala, acei ce au absolvatu si cursulu de pedagogie si metodologie la universitate.

e). Candidatii de profesori de sciintie speciale ce nu se invétia la universitate, trebuie se fi absolvatu cursulu scólei reale in care se predau acele sciintie.

Art. 45. Candidatii prevéduti in art. 42 si art. 44. voru fi esaminati numai din materiile pentru cari voescu a fi profesori, cu desvoltarile date in scólele pe cari ei le au absolvatu facendu-se pentu fie-care materie, câte doue lectiuni orale si doue tese scrise.

Art. 46. Pentru esaminarea candidatilor de profesori de la fie-care facultate séu scóla asimilata ori alaturata facultatiloru, se va institui câte o comisiune compusa din toti profesorii facultatii séu scólei respective sub presiedinti'a decanului lor.

Pentru esaminarea candidatilor de profesori de la scólele superióre ce sunt a se créa, comisiunea esaminatore va fi compusa din siepte membri alesi de ministru, dupa avisulu consiliului superioru de instructiune, dintre persónele invetiate ce se voru gasi mai competente.

Comisiunile prevédute in acestu articolu voru putea lucrá cu majoritatea absoluta a tuturor membriloru, insa nu voru putea decide decât cu aceeași majoritate a voturilor.

Pentru indemnizarea membriloru din aceste comisiuni, fie-care candidat va plati la inscriere o taxa de cincideci lei, care se va incasa si se va distribui membriloru esaminatori, dupa dilele lor de presentia.

(Va urma)

Aradu 10/22 Februaru 1881.

La observările scrise de mine in nr. 4. alu acestei foi, sub datulu 6/18 Ianuariu a. e. „unu tata de familia“ vine in nr. 6. si-mi face onórea cu unu

respunsu lungu analisandu in acel'a dispositiunile mele psichice fatia de starea tenerimei gr. or. dela gimnasiulu de Beiusiu in ceea ce privesce propunerea religiniei, frecuentarea bisericei gr. cat. deminétia, si ajutoriulu de 2 stengeni de lemne ceruti pentru inlesnirea propunerei religiniei gr. or.

„Daca ai intratu in jocu: jóca,“ — dice proverbulu; dar si reciprocitatea pretinde cá se nu taci candu ti-pune cineva vr'o intrebare. De aceea voiu mai dice si eu câteva.

Mai antaiu, la intrebarea ce mi-a facut'o „unu tata de familia,“ ca: pentru ce e obligata tenerimea gr. or. a luá parte la processiunile rom. cat.? — fiindca i-am remasu detoriu cu respunsulu — respandu acuma cá, neaflandu eu deocamdata analogia intre acestu faptu si intre frecuentarea bisericei gr. cat. la serviciulu divin de deminétia, in articulu meu premergetoriu — firesce tacendo — amu recunoscutu anomalía, si am lasatu de o parte se judece publiculu asupra ei, fara a face eu vr'o observare, — de alta parte inse n'am contradis „unui tata de familia“ pentru a reclamá autoritatea nóstra bisericesca cá se reguleze acestu reportu a tenerimei gr. or. Dar mai adaugu catra cele dise de „unu tata de familia“ ca nu aflu motivu nici pentru aceea candu la processiunile rom. cat. ar partecipa numai tenerimea romana gr. cat. cu escluderea gr. — orientaliloru.

Dupa ce am spusu acést'a asiadara nu mai sum in restantia la contulu articulu primu alu „tatalui de familia.“

Revinu acum la articulu alu doilea:

In consecinti'a observariloru mele de mai nainte, cestiunea a luat'u alte demensiuni decât care credisem eu ca va luá. Ori sub care forma amu contiúuá, acum, candu circula apelul inteligintiei romane din Beiusiu in favorulu gimnasiului, nu aflu oportunu si prudentu a face acést'a. Audisem de mai nainte ca apelulu va fi distribuitu publiculu romanu si chiar pentru acést'a m'am fost hotaritu se facu observarile mele la descoperirile „tatalui de familia“ si totodata se previnu distribuirea si publicarea apelului. Nu creada insa nimenea ca acele observari ar fi fara totu temeiulu — precum s'ar poté conchide din respunsulu „tatalui de familia“; eu le sustiénu si acuma, si pentru 2 stengeni de lemne de asi primi ori-ce indorsata nemultiemitoare la cutare suplica a mea totusi n'asia poté se taci atunci candu se atinge córd'a cea mai fina a animei, sentiulu religiosu alu parintiloru cari asépta educatiunea filorlu loru dela gimnasiulu de Beiusiu, si cari parinti chiar precum marturisesce „unu tata de familia“ voru avé se contribue cu obolulu loru modestu la asecurarea esistentiei gimnasiului.

Dupa aceste dise, on. publicu cetitoriu se vá poté pronuncia asupra intentiunei ce-am ayutu cu observările; daca inse cineva impreuna cu „unu tata de familia“ ar face alte conclusiuni din observările mele, si daca ar créde pururea ca facu pre avocatulu Il. Sale P. episcopu Mihaiu Pavelu; poftésca faca, poftésca créda, — credinti'a loru ii mantuésca!

Dar daca tocmai s'ar poté cu dreptu dice ca facu pe avocatulu, — care titlulu mie nu-mi compete, ei numai „tatalui de familia,“ — atunci eu credu ca mi s'ar mai siede numele de avocatulu (apertoriulu) tenerimei romane gr. or. Si pentru ce? pentru ca ori aperu gimnasiulu, ori pre ilustrulu seu patronu, dela carele gimnasiulu profita ceva, ori in

fine sustienu starea cea abnormală cu frecuentarea bisericeii gr. cat. și cu lipsa celor 2 stegeni de lemne, totuși prezentându-mă ca avocat sub ore care din aceste trei forme: aparținesc numai cauză tinerimii gr. or. Și erăsi întrebă cum? Asia, că măi voescu sub obligamentulu disciplinei și moralei — se mărge tinerimea gr. or. la biserică gr. cat. decât se n'asculte de felu serviciu divin în timpul deminției, că-că educatiunea trebuie să fie *pereminentiam* religioasă decumva voimă se profităm din ea.

Dice „tata de familia“ că dora eu asiă acceptă ca tinerimea gr. or. să fie dusă cu brachiu la biserică străină? Dămine feresce. Inse cându această tinerime pentru că nu se face serviciu divin în biserică gr. or. — va merge deminția la biserică gr. cat. nu voi recunoște nici odată că tinerimea frecuentă biserică străină, că-că biserică gr. cat. din Beiusiu e tocmai asiă de națională și românească că și cea gr. or.; acolo serviciu divin se oficiă totu în aceeași limbă națională românească.

De asemenea nu voi se recunoște netoleranția de care amintesc „tatalu de familia“ în respunsulu său, că-că romanii se iubescă că frați adeverați; și numai atunci asiă fi închinată a recunoște dacă cineva mi-ar arătă casuri concrete, victime ale netoleranției religioase, ori din a cui parte ar proveni reulu.

Referitoriu la întrebările ce face „tatalu de familia“ despre aceea că pentru ce nu sunt obligați tinerii romanii din Oradea merge la biserică altor confesiuni precum se întempla cu tinerimea gr. or. din Beiusiu, răspundă ca referințele acestor locuri și ale tinerimii nu se pot asemăna; cei cari au fostu p'acolo cunoscă această forță bine.

Întreba „tatalu de familia“ ca asiă „res nullius“ (cu 2 l nu cu unulu) e tinerimea gr. or. că se mai pōta fi forțată a merge la biserică străină? Întrebu și eu pre „tatalu de familia“: ore ce eră tinerimea gr. or. din Beiusiu atunci cându — în Domineci și serbatori — nu avea cine se-i face serviciu divin necum se fi avutu și preste septemana în tōte dilele? Ore nu semăna atunci (tatalu de familia scie bine cându) tinerimea că ochi cu ochi cu unu „res nullius“? Dar acuma ore cându pre tinerimea gr. or. din Beiusiu „tatalu de familia“ o presenta în starea neplăcută d'a frecuentă biserică străină, ore ea, aceea tinerime nu sēmena erăsi cu altu „res nullius“? Cine s'a interesatu de atâta timpu că, tinerimea, se nu fia „res nullius“? Facutus'a ceva? Răspundă-mi „tatalu de familia“, apoi sum și eu paratu se-i răspundă la acea întrebare ca: fost'au ore întrebate autoritățile bisericeii gr. or. atunci cându s'a lucratu „de nobis sine nobis.“ Dar nici pentru aceste respunsuri nu affu timpulu oportunu, și măi bine eră dacă și „tatalu de familia“ se trudea în cercu măi micu (d. e. sinodulu eparchialu) a scōte grind'a din ochii nostri decât a caută după paiulu din ochii altora printre publiculu celu mare.

Finescu din parte-mi tractarea cestiunei pe cale jurnalistică, din motivele spușe măi sus; ăr pana la regularea referințelor tinerimii romane gr. or. dela gimnasiulu din Beiusiu mă indetulescu cu starea de astadi, deorece sciu că — între împregiurările nōstre actuali — acele referințe în fapta nu se voru potē regulă după cum ar trebui.

Va vedē și onorabilulu „tata de familia.“

OMICRON.

D i v e r s e .

† **Necrologu** Elen'a Vasileviciu nascuta Nicōra, ca soția, Marta maritata Kober și Sofi'a maritata Pasculoviciu, ca sorori, Mihaiu Nicōra ca cumnatu, Iulian'a Nicōra maritata Filimonu, și Sofi'a Nicōra maritata Antonescu, ca cumnate, cu inima plină de intristare aducă la cunoștința tuturor celorlalți conșangeni, amici și cunoscuți, cumca prea iubitulor lor sociu, frate și cumnatu

GEORGIU VASILIEVICIU

parochulu și protopresbiterulu romanu ortodoxu alu Aradului, în anul 31 alu serviciulu său pastoralu 31 alu fericitei sale casatorii, și în alu 58-lea anu alu vieții sale, după unu morbu scurtu, și-a datu sufletulu în manile creatoriulu, în 10/22 Februaru a. e. în comun'a Sioimosiu. Remasitiile pămăntesci a-le repausatulu se vor asediă spre odihn'a eternă în centerimulu bisericeii romane ortodoxe în Siri'a (Világos) în 12/24 Februaru 1881, la orele 10 înainte de mediedi. Siri'a, în 10/22 Februaru, 1881. Fie-i tierin'a usiōra!

* **Victor Hugo**, renumitul scrietoriu francezu și'a serbatu în 26 ale carentei a optdecea aniversara.

* **Pestilentia**. Într'o comuna din Caucasu s'au ivitu în timpul din urma casuri de pestilentia.

* **Senatulul universității din Budapeșta** a admonata pre studentii, cari s'au ocupatu de mișcări antisemitice.

* **Balulu din Vien'a**, arangiatu în 15 l. e. a reusitu bine. A fost cercetatu de unu publicu numerosu. „Deutsche Zeitung“ luand notitia despre acestu balu nu affa cuvinte de ajunsu a laudă damele romane. Elu scrie: Damele romane au trecut totde un'a de neste frumsetie extraordinare, ceea ce a și fostu într'adevăru. Tesaurulu de gratii corporale, precum și spirituale s'a transmisu curatu dela strabunele matrōne asupr'a fiicelor și nepōtelor lor. Balulu romanu, ținutu la 15 e. în salōnele reuniunii muzicale, ne-au datu nenumerate dovedi vii privinții acest'a. Desi pōte se fi fost unu contingentu orecare de frumoșe vienezze puru sang printre numeroșele romance, această împregiurare n'a adusu desigură nici unu prejudiciu impresiunii generale a splendei festivitati. Tipulu oachesiu a fost amestecat cu celu belan în modulu celu măi armonicu. Frumseti'a femenina, toalete bogate și pline de gustu și multe riviere de brilante stralucite caracterisau balulu. Colanelu de margaritare și renduri de perle figurate concuau împreuna într'o lumina dulce și desigură nu se affa între ele nici o singura perla „falsă.“ S'a dantiatu cu zelulu obicinuitu în Vien'a. Presiedintele comitetulu, d. Doctor St. Ciurcu, a deschisu balulu cu patrōn'a baroneșă Hye-Gunec în fruntea unei poloneze. Au fost de fatia și patronele, dōmnele Eduard Kanitz și Celestina Opolzer, pe cand dōmnele Angelina de Balaceano, Matilda Dumba și de Lindheim au fost împedecate de-a veni. Dr. S. Morariu Andreievici, Archiepiscopulu și Mitropolitulu Bucovinei și alu Dalmatiei, Intendentulu baronulu Hofmann, membrulu Cameriî senioriloru baronulu Vasilco, d. de Lemayer, deputatii doctorulu Mitrofanovici, baronulu Starcea și Cosovici baronulu Wertheim, maresalii baronulu Tiller și baronulu

Schoissnigg, mai multi ofitieri serbi si cativa diplomati persiani au asistat mai multu timpu la balu cá óspeti de onóre.

* **Lumin'a electrica.** — Salónele marelui hotelu din Parisu „Hotelu Continentalu“ se voru luminá cu unu nou sistemu de ecleraj electricu. Inventatorulu este architectulu Blondelu. Lumin'a produsa prin lamp'a cea noua este imobila si de colórea luminii sórelui. Ea este de o mare intensitate, încât luminéza la distantie colosale si se crede ca se va reusi a luminá nóptea unu intregu suburbiu cu o singura masina.

* **Industrie curiósá in Americ'a.** — In New-Jork pe fie ce anu se arunca 3 milióne perechi de ghete *) vechi. Sunt ómeni pusi arume se adune aceste ghete, cari se intrebuintéza in trei feluri. 1. Esemplarele ceva mai bune, se „regeneréza“ si se vendu la negtietorii de lucruri vechi. 2., Ghetele asupra carora nu se mai póte aplicá procesulu de regeneratiune, se taie si bucatile bune se intrebuintéza cá petece la alte incaltaminte, ér din bucatile stricate se produce — *rum de Jamaic'a*. Bucatile de pele se fierbu in alcool puru. Alteeva nu e cunoscutu din secretulu procesului precum nici câte ghete vechi se ceru spre a scóte din ele o oca de rum. 3., din ghete vechi se mai produce unu feliu de scrobé a. — O ramura de industrie curiósá dar si perniciosá este fabricarea de zacharu éftinu, pe o scára intinsa din pamentu albu (terra alba), amestecatu cu ceva zacharu de struguri. Unele feluri de zacharu contienu 75 procente de asemenea substantie. Se zice ca si carpele murdare voru fi intrebuintate spre a se scóte zacharu din ele?! Murdaru zacharu!! „Tim.“

* **O ciocnire intre Rusi si Germani.** — Se scrie, cu dat'a de 4, din Lyck (fruntaria Prusiei si a Rusiei) catra *Volkszeitung* din Berlinu: Unu nou incidentu s'a produsu Luni in satulu Lanien. Câti-va individi din vecinatate se dusesé la venatu. Unu iepure pé care lu-urmaréu, se refugia pe teritoriulu rusu, adevca in Poloni'a. Din acésta cauza se angaja o ciocnire intre venatori si unu postu de soldati rusi, cari ispravira prin a trage focuri asupra Prusieniloru.

Soldatii prusieni venira in ajutoriulu compatriotiloru lor, si din acésta resultá o adeverata lupta, care nevoi pre Prusieni a se refugia indaratulufisiuriloru. Unu Prusianu trimise Rusiloru doue glóntie asia de bine indreptate in cât unulu din soldatii loru cadu greu ranitu si fu transportatu de cameradii sei. Atunci lupt'a încetá. O comisiune rusa a venitu Mercuri la fati'a locului pentru a face ancheta, si guvernulu prusianu va numi de asemenea o comisiune din partea sa.

* **O Pestera curiósá.** — Unu Turistu trimite din Tucsonu urmatórea relatiune asupra unei visite facuta pesterei namita Aztec situata la 4 mile spre sudu de Greaterville, din Arizona si care n'a fostu anca explorata de cât partialminte: Acésta pestera are doue int'ari conducendu la o corvitate ovala urmata de unu coridoru care da intr'o sala intinsa, pe care o preceda o a dou'a si mai intinsa. Din acésta a dou'a sala pornescu doue cavitati, comunicandu cu unu numeru considerabilu de odai, din care sieptespediece au fost visitate de naratoru si tovarasii

sei. In câte-va se gasescu schelete indiene, securi, sageti si alte remasitie vechi. Intrun'a, se observa intr'o enorma lespede de piétra, care sémána cu unu grupu de statui, o femeie, unu copilu, si intre éi unu barbatu cu palaria in capu. Acésta grupa, veduta de la óre care distantia, la lumin'a unei facili tremurátore, ilusionédia in modulu celu mai perfect. Dela acésta camera, inainte, pester'a se imparte in 2 renduri. Visitorii se cobóra in etagiulu inferioru cu ajutoriulu unoru franghii si vedura acolo unu mare numeru de mici coridóre si camere mari, dintre care un'a contiene o stalagmita de 30 picióre inaltime si de 3 picióre diametru la basa, pe care au botezat'o colón'a lui Pompeiu. La unu locu esista o aufractuositate in care unulu din esploatori a fost coboritu de cameradii sei; dar elu nu i-a vedutu fundulu, de si franghi'a avea o lungime de 70 picióre.“ „Rom.“

Concursu.

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu din comuna *Fereghadiu* (Féregház) inspectoratulu Vinga se deschide concursu cu terminu **pe 15 Martiu** (a 3-a duminéca din paresimi) in care di va fi si alegerea

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: 1. in bani gata 176 fl. 80 cr. 2. pentru conferintie 10 fl. 3-a pentru scripturistica 10 fl. a 4. in naturale 60 chible de grâu, a 5. in lemne 8 stangeni. a 6. in pamentu aratoriu 4 jugere, si a 7. cortelu liberu cu 2 chilii si gradina intravilana cu 800 □.

Alesulu invetiatoriu va fi indatoratu se dee emeritului invetiatoriu Petru Demitrieviciu 1/4 parte din positiile 1. 4. 5. si 6.

Pentru scóla (sala de invetiamentu) suntu chilinu 4. stangeni de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poffiti recoursele sale instruite conformu statutului organicu si adresate comitetului parochialu din Fereghadiu — ale substerne pana la terminulu alegerii subscrisului inspectoru in Vinga (Temesmegye) si totu ódata ase presenta in atare duminéca ori serbátore in biserica din Féregyház pentru asi areta desteritatea in cantu.

Fereghadiu la 11 februaru 1881

Comitetulu parochialu

In. contielegere cu mine: **Antoniu Teodorescu** m. p. insp. sc.

Conformu decisului Veneratului consistoriu diecesanu de dto. 7/8 a. t. Nro. 290 S. se escrie prin acésta concursu pentru statiunea invetiatoresca din Comuna *Ghermanu*, protteratulu Versietialui cu terminu de alegere pe **15. Martiu st. vechiu a. c.**

Emolumintele suntu: plata ficsa 300 fl. v. a. si anume 275 fl. v. a. dela comuna si 25 fl. dela cas'a diecesana ca ajutoriu, 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, 5 fl. pentru scripturistica, 3 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne si 2 orgii pentru persón'a invetiatorialui, sal'a de invetiamentu o incaldiesce comun'a.

*) Papuci Red.

Doritorii de a ocupa acésta statiune sunt aviasati a-si trimite recursele lor instruite in sensulu statutului org. bisericescu Domnului protopresbiteru Ioane Popoviciu Mercin'a per Varadia.

Ghermanu in 2/2 1881

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Domnulu protopresbiteru tractualu.

Pentru deplinirea statiunei vacante invetiatoresci din *Lunca-Hotaru*, se escrie concursu, cu terminu de alegere pe **3. Martiu v. a. c.**

Emolumintele sunt, a) 90 fl. in bani, b) 7 cubule de bucate, c) 6 orgii de lemne, si d). cuartiru cu gradina.

Recursele ajustate cu documintele necesarie se-se tramita Dlui protopopu alu Beiusiului Vasiliu Papp pana la terminulu indicatu.

Lunca in 6/18 febr. 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Vasiliu Papp** m. p. prot. insp. scol.

In urmarea decisului consist. din 17 Oct. a. c. Nr. 429 se deschide de nou concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. din *Sudrias-Jupani* in protopresbiteratulu Fagetului, — cu terminu de o luna dela prim'a publicare, observandu-se totdeodata, ca recursele, care vor incurge dupa acestu terminu nu se vor lua in consideratiune.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: Salariulu anualu de 300 fl. v. a. 32 de metri cub. de lemne, cortelu liberu, folosirea unei gradini de unu jugeru si a doue jugere estravilane de aratu.

Competintii la acestu postu au se-si trimita petitiile instruate cu documintele recerute in intiesulu statutului organicu la comisarinlu consistorialu Titu Hatieg advocatu in Lugosiu.

Sudrias-Jupani in 16 Noemvrie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Titu Hatieg** m. p. comis. consist.

Pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci din comuna *Maderadu*, Protopresbiteratulu Vilagosiului se deschide concursu cu terminu de alegere pe **22 Februaru st. v.**

Emolumintele sunt: 200 fl. bani 1/2 sesiune pamentu estravilanu, — din care alegandulu invetiatoriu va folosi in acestu annu numai 13 jugere fiindu 3 jugere cuprinse cu samanatura de toamna a fostului invetiatoriu G. Barabasiu — una holditia, una canepisce 10 stangini de lemne din care se va incaldi si scól'a cuartiru liberu si gradina de lsgumi.

Doritorii de a ocupa acestu postu au asi adresa recursurile loru comitetului parochialu din Maderatu si pana la terminulu din susu ale trimete Dlui Administratoru protopopescu Constantinu P. Aiudanu in Vilagos instruite cu urmatórele documente: Ates-

tatu de moralitate; Testimoniu de cualificatiune preparand: si intrun'a din Dumineci se sa presinte in sta biserica ca se si arate desteritatea in cantari si tipicu.

Maderatu la 8 Ianuarie 1881.

Comitetulu parochialu.

cu scirea si invoirea mea: **Constantinu P. Aiudanu** Adm. protop. si inspee. de scóle.

Se escrie concursu pentru deplinirea vacantului protopresbiteratu alu Totvaradiei, pe langa dotatiunea urmetóre:

I

a) dela fiecare parochu si administratoru parochialu cate 5. mesuri cucuruza sfarmatu:

b) dela fie care cununie cate 2. fl. v. a.

II.

dela parochi'a protopresbiterala din Totvaradia.

a) un'a sesiune pamentu de 30. jugere:

b) birulu preotiescu dela 160, case cate un'a mesura cucuruza sfarmatu;

c) venitele stolari usuate; si

d) casa parochiala cu intravilanu.

Recurintii au se produca documinte autentice, ca pe langa sciintiele teologice posedu si cele juridice seu baremu filosofice, ori optu clase gimnasiale, si ca sunt bine meritati pe terenulu biseotescu conformu § — lui 3. din regulamentul pentru deplinirea protopopiateloru.

Terminulu pentru insinuarea recurseloru se defige pe 5, Marte 1881, vechiu, — cele mai terziu intrate nu se vor lua in consideratiune — adresate comitetului protopopescu alu Totvaradiei, a se trimite Comisariulu consistorialu Vasiliu Zorlentianu asesoru consistorialu in Capruti'a (Kaprutza) p. u. Berzova.

Datu in Totvaradia in 26. januaru 1881. v.

Comitetulu protopopescu.

In contielegere cu: **Vasiliu Zorlentianu** Comisariu consist.

Pentru statiunea invetiatoresca gr. or. rom. din Comuna *Unipu* protopresb. Jebelului cottul Timisiului se escrie prin acést'a concursu cu terminu de alegere pe **diu'a de 8 Martu st. v. a. c.**

Emolumentele sunt: 141 fl. 50 cr. in bani, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruza, 6 stenjini de lemne pentru invetiatoriu si 3 stenjini pentru incaldirea scólei, 10 fl. pentru conferintia, 3 jugere de pamentu si 1/2 jugeru ocolu comasata si cuartiru naturalu cu gradina.

Doritorii de a ocupa postulu acest'a se-si adreseze petitiunile loru instruite conform st. organ. Oficiulu protopres. din Jebelu pana la terminulu susu indicatu, avendu recurintii a se presentá in vro Dumineca seu serbatóre in biserica de acolo spre a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci.

Unipu in 27/2 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopres. Districtualu